

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

A határozat száma: Pfv.I.21.730/2018/9.

A tanács tagjai: . Harter Mária a tanács elnöke
 . Mocsár Attila Zsolt előadó bíró
 . Szabolcsi-Varga Edit bíró

A felperes: I. rendű felperes neve
(I. rendű felperes cím)
II. rendű felperes
(II. rendű felperes címe)
III. rendű felperes neve
(III. rendű felperes címe)

A felperesek képviselője:
 . Szepesházi Péter ügyvéd
(ügyvéd címe)

Az alperes: alperes neve
(alperes címe)

Az alperes képviselője:
Ügyvédi Iroda
(ügyvédi iroda címe;
ügyintéző: Dr. Béres B. István ügyvéd)

A per tárgya: végrehajtás megszüntetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:
az alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma:
 éti Törvényszék
 1.Pf.20.019/2018/11.

Az elsőfokú bíróság és határozatának száma:
Járásbíróság
3.P.20.043/2017/57.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy az I. rendű felperes 500.000 (ötszázezer) forint feljegyzett kereseti illeték megfizetésére köteles, míg a le nem rótt további 1.000.000 (egymillió) forint kereseti illetéket az állam viseli.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül együttesen fizessenek meg az alperesnek 4.000.000 (négymillió) forint együttes fellebbezési- és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az I. rendű felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 818.500 (nyolcszáztizennyolcezer-ötszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket, míg a le nem rótt 1.636.900 (egymillió-hatszázharminchatezer-kilencszáz) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A peres felek 2008. szeptember 10-én kötötték meg a K.51.020-0/895/2008/4/O. számú közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződést, melynek alapján az alperes 100.020 CHF (17.060.000 forintnak megfelelő összegű) kölcsönt adott az I. és a II. rendű felpereseknek. A kölcsön visszafizetéséért a III. rendű alperes a tulajdonában álló - és ½ részében a II. rendű felperes haszonélvezeti jogával terhelt - ingatlannal zálogkötelezettséget vállalt. Az alperes a szerződésszerű visszafizetési kötelezettség teljesítésének elmaradása miatt közokiratba foglaltan 2011. december 15-én azonnali hatállyal felmondta szerződést. A felmondással a követelés lejárttá és egy összegben esedékessé vált.
- [2] A peres felek 2012. szeptember 5-én megállapodást írtak alá, melyet 21.012/Ü/1177/2012/4. ügyszám alatt közjegyzői okiratba is foglaltak. A megállapodásban - amely tartalmazta a felperesek egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatát is - a felperesek elismerték a kölcsönszerződés és a kölcsön visszafizetését biztosító jelzálogszerződés megkötését, valamint azt, hogy a kölcsönszerződést az alperes azonnali hatállyal felmondta. A megállapodás szerint a devizában fennálló tartozás összege 2012. augusztus 10-én 121.336,36 CHF, ezt az összeget 2012. szeptember 15-én 248,55 HUF/CHF árfolyamon forintra átváltják, az átváltást követően az alperes a forintban nyilvántartott teljes követelésének 25%-át elengedi, így a követelés összege 22.618.614 forint. Kitért a megállapodás arra is, hogy az így kiszámított összeget részletekben kell megfizetni 2012. október 15-től minden hónap 15. napjáig, az utolsó részlet megfizetésének időpontja 2047. november 15., a részlet havi összege 173.832 forint. A megállapodás tartalmazta azt is, hogy a részletfizetés engedélyezése hatályát veszti a megállapodásban foglaltak megsértése esetén: ekkor az alperes jogosulttá válik a teljes követelése érvényesítésére, a közben esedékessé vált késedelmi kamattal együtt, a megállapodás alapján fizetett összegek elszámolása mellett. A peres felek rögzítették továbbá, hogy megállapodásuk nem változtatja meg az alperes követelésének jogcímét, jogalapját, nem érinti a kölcsön jogviszony felmondásának hatályát és jogkövetkezményeit, ezen jogkövetkezmények alól nem mentesíti az I. rendű felperest (VI. pont). A felperesek kijelentették és elismerték, hogy a felek megállapodása tartalmazza szerződéses kötelezettségeiket, amelyek teljesítésére az egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat megtételével is kötelezettséget vállalnak.
- [3] Az alperes 2015. december 15-én a K.51.020-0/895/2008/4/O. számú közjegyzői okirat záradékolásával végrehajtást kezdeményezett a felperesek ellen.

A felperesek keresete, az alperes védekezése

- [4] A felperesek a Pp. 369.§ a) és d) pontjaira alapított - többször módosított - keresetükben az ellenük indult végrehajtás megszüntetését kérték. Arra hivatkoztak, hogy a végrehajtani kívánt követelés nem jött létre érvényesen, mert az alperes törvénysértő módon vezette a nyilvántartásokat, a kölcsönt nem a szerződéskötés napján folyósította, a futamidő alatti árfolyamváltozás miatt pedig nem tett eleget teljes mértékben a kölcsön folyósítására vonatkozó kötelezettségének: a CHF alapú kölcsönből csak 17.060.000 forintot folyósított, 18.198.721,85 forintot nem, a folyósítani elmulasztott „különbözet” az alperes követelésébe beszámítható.
- [5] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Azzal érvelt, hogy a felperesek ellen indított végrehajtások megszüntetése nem indokolt.

Az első- és a másodfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította a keresetet. Ítéletének indokolása szerint a felperesek nem vitatták, hogy az alperes 100.020 CHF-nek megfelelő 17.060.000 forint összegben folyósította a kölcsönt, azt pedig közjegyzői okiratba foglalt megállapodás igazolja, hogy az alperesnek 2012.

szeptember 15-től 22.618.614 forint és járulékai követelése állt fenn a felperesekkel szemben. A felperesek nem teljesítették visszafizetési kötelezettségüket, nem éltek az alperes által biztosított részletfizetés lehetőségével sem, így az alperes közvetlen végrehajtás keretében érvényesítheti követelését a felperesekkel szemben, amely végrehajtások megszüntetése nem indokolt. A felpereseknek nincs az alperes követelésébe beszámítható követelése, ezért a végrehajtások megszüntetése a Pp. 369.§ d) pontja alapján sem indokolt.

- [7] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság megváltoztatta az elsőfokú ítéletet és megszüntette a felperesek elleni végrehajtásokat. Döntését azzal indokolta, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen létrejött, a módosított kereset alapján a végrehajtások megszüntetése nem indokolt, azonban észlelte: a közjegyző a kölcsönszerződést tartalmazó közjegyzői okiratot záradékolta, holott záradékolásának feltételei nem álltak fenn. Rámutatott: a záradékolás feltételei a 2012. szeptember 5-i egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat esetében álltak fenn, a végrehajtás elrendelése feltételeinek fennállása hiányában pedig a már elrendelt végrehajtások megszüntetése indokolt. Megjegyezte, hogy a felperesek erre vonatkozó érvelésüket nem terjesztették elő, azonban nem csupán kérelemre, hanem hivatalból is helye lehet az említett körülmények megállapításának, mivel a végrehajtást elrendelő bíróság a végrehajtási záradék törlését nemcsak a fél kérelmére, hanem a végrehajtó jelentése alapján, illetve saját kezdeményezéséből bármikor elrendelheti.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [8] A jogerős ítélet ellen - hatályon kívül helyezése, az elsőfokú ítélet helybenhagyása iránt - az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Érvelése szerint a közjegyzői okirat záradékolásának feltételeit a Vht. 23/C. § (1) és (2) bekezdései, valamint a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 112.§ (1) és (2) bekezdései határozzák meg. A rendelkezésekben előírt követelményeknek a peres felek eleget tettek, hiszen 2008. szeptember 10-én szerződésüket a K.51.020-0/895/2008/4/O. számú közjegyzői okiratba foglalták. Az alperes felmondását közjegyzői tanúsítvány tanúsítja, ami jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat. A közjegyzőnek a záradékolás céljából benyújtott okiratok megfeleltek a jogszabályi előírásoknak, és a közjegyző is a jogszabályoknak megfelelően járt el, amikor záradékolta a közjegyzői okiratokat, figyelemmel arra is, hogy a közjegyző a végrehajtás elrendelésekor nem bírálja az ügynek, csupán a Vht. 23/C.§-ában megszabott keretek között jogosult és köteles eljárni. A 2012. szeptember 5-én aláírt közjegyzői okirat a felperesek egyoldalú nyilatkozatát, egyoldalú kötelezettségvállalását tartalmazza, továbbá a felpereseknek a felmondás tényére és tartozásuk összegére vonatkozó elismerő nyilatkozatát. Az okiratban a felperesek tartozásuk részletekben való megfizetését is vállalták, ugyanakkor azt is, hogy a részletfizetés lehetőségének elvesztése esetén a teljes követelés érvényesíthetővé válik velük szemben. A 2012. szeptember 5-ei közjegyzői okirat csupán arra ad választ, hogy miért kérte a szerződést tartalmazó közjegyzői okiratban foglaltaktól eltérő - alacsonyabb - összegre a záradékolást, a végrehajtás elrendelését. A 2012. szeptember 5-ei közjegyzői okirat nem alkalmas a záradékolásra, ezért nem is kérte annak záradékolását.
- [9] A felperesek felülvizsgálati ellenkérelme elsődlegesen a jogerős ítélet hatályban tartására irányult. Másodlagosan - arra az esetre, ha a Kúria nem tartaná fenn hatályában a jogerős ítéletet - mindkét fokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérték arra hivatkozással, hogy a keresetüket alátámasztó - az elsőfokú bíróság által elutasított - valamennyi érvet a másodfokú bíróság nem vizsgált meg. Okfejtésük szerint a jogerős határozat teljes mértékben helytálló. Az alperes felülvizsgálati érvelése nem megalapozott, mert figyelmen kívül hagyja, hogy kötelezettségvállalás történhet akár egyoldalú, akár kétoldalú jognyilatkozatban, s ha egy későbbi kötelezettségvállalás eltér a korábbitól, akkor a későbbit kell záradékolni.
- [10] A felperesek az árfolyamrés alkalmazása miatt indítványozták a perrel érintett szerződés

semmisségének hivatalból észlelését és ennek közlését a felekkel. Hangsúlyozták, hogy a perbeli kölcsönszerződés az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-118/17. számú előzetes döntéshozatali eljárás keretében hozott határozata szerinti deviza alapú kölcsönszerződés fogalomkörébe tartozik. Az EUB a C-118/17. számú ügyben arra a következtetésre jutott: a nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a nemzeti jogszabályok, amelyek - továbbiak mellett - az árfolyamrész alkalmazását biztosító szerződési feltételt tisztességtelennek nyilvánították, lehetővé teszik-e annak a jogi és ténybeli helyzetnek a helyreállítását, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen feltétel hiányában lett volna. A nemzeti bíróságnak annak érdekében, hogy a szerződést érvényben tartsa, lehetősége van a tisztességtelen szerződési feltételnek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való helyettesítésére, e lehetőség azon esetekre korlátozódik, amelyekben a teljes szerződés megsemmisítése folytán a fogyasztót különösen káros következmények érhetnék. Azaz a tisztességtelen szerződési feltétel pótlása csak akkor lehetséges, ha az a fogyasztó érdekében áll, viszont a fogyasztók nem akarják a kieső feltétel pótlását. Árfolyamrész hiányában a vételi és az eladási árfolyam kiesik, így a „szerződés alkalmazandó árfolyam nélkül marad”, a szerződés nem teljesíthető az árfolyam meghatározás nélkül. A DH 1. törvény 3.§ (2) bekezdése szerinti árfolyampótlás nem áll a fogyasztók érdekében, mert az gyengítené érdekeiket, hiszen ha a szerződés csupán részben érvénytelen, az árfolyamkockázat továbbra is terheli a fogyasztókat. Az árfolyamrészrel kapcsolatos probléma miatti semmisség hivatalból észlelése kötelező a nemzeti bíróságok számára, mert az Európai Unió joga erősebb mint a magyar jog, az uniós jog elsőbbségét a nemzeti bíróságoknak szem előtt kell tartaniuk, a fogyasztó érdekeivel ellentétes magyar jogszabályt figyelmen kívül kell hagyniuk. Utaltak arra is, hogy a kamatra vonatkozó egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége kapcsán is ugyanazon eredményre kell jutnia a Kúriának, mint az árfolyamrész kérdésében.

- [11] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályban tartására és felülvizsgálati költségének megtérítésére irányult, a felpereseknek az uniós jog alkalmazására, a semmisség hivatalból észlelésére és az eredeti állapot helyreállítására vonatkozó álláspontját pedig tévesnek tartotta.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [12] A felülvizsgálati ellenkérelemben foglaltakra tekintettel előrebocsátja a Kúria: az Európai Unió elismeri a tagállami eljárási autonómia elvét. A kérelemhez kötöttség mint eljárásjogi előírás hasonlóan jelenik meg az Európai Unió tagállamainak jogaiban. Az elv lényege, hogy a bíróság csak a perbe vitt jogokról dönthet: azaz kötve van a fél által előadott kérelmekhez és adott esetben az általa előadott tényekhez is. A kérelemhez kötöttség elve valamennyi ítélkezési szintre jellemző, ugyanakkor a fellebbviteli fórumok előtt fokozottabban érvényesül. Az elsőfokú bíróság vizsgálati jogkörét a kereseti kérelem és ellenkérelem jelöli ki, a másodfokú bíróság eljárásának határait a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem határozza meg, a Kúria jogkörét pedig tovább korlátozza az az előírás [Pp. 270.§ (2) bekezdés], amely szerint a jogerős ítélet csak olyan kérdésben támadható felülvizsgálati kérelemmel, amely a megelőző eljárásoknak is tárgya volt. A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslati jellegéből adódóan a felülvizsgálati eljárásban már nem adható elő és nem vizsgálható új kereseti hivatkozás: a felülvizsgálatnak olyan jogi álláspont lehet az alapja, amellyel a bíróságok az eljárás korábbi szakaszaiban is foglalkoztak. Utal továbbá arra a Kúria, hogy a perbe vitt igény kijelöli azt a keretet, amelyben a semmisségi ok hivatalból észlelése kötelezettsége a bíróságnak, hiszen a bíróságnak csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie. Ilyen ok például, ha a felek a jogszabály által a szerződésre meghatározott alakiséget megsértették. Arra az elsőfokú bíróságnak sincs módja, hogy a semmisség megállapíthatósága érdekében hivatalból bizonyítást folytasson le, a Pp. 164.§ (2) bekezdése szerint ugyanis a bíróság bizonyítást hivatalból akkor rendelhet el, ha azt törvény megengedi.

- [13] A hatékony bírósági jogvédelem elve értelmében a tagállami bíróságok kötelezettsége, hogy biztosítsák az uniós normák teljes körű érvényesítését és védjék azokat a jogokat, amelyeket e normák a jogalanyok számára biztosítanak. Az EUB a C-397/11. számú előzetes döntéshozatali eljárásra irányuló ügyben kimondta, hogy a fogyasztó és az eladó (vagy szolgáltató) közötti egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő feleken kívüli pozitív beavatkozás egyenlítheti ki, azaz a nemzeti bíróság - amennyiben a rendelkezésére állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek - hivatalból köteles vizsgálni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, a Tanács 1993. április 5-ei 93/13. EGK irányelve (a továbbiakban: irányelv) hatálya alá tartozó szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, ezzel ellensúlyozván a fogyasztó és a kereskedő közötti egyenlőtlen helyzetet. Következésképpen az uniós jog által az érintett területen a nemzeti bíróságokra ruházott feladat nem korlátozódik annak pusztán lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítélje, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból történő vizsgálatának kötelezettségét is, amennyiben a rendelkezésükre állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek [lásd. többek között a Banco Español de Crédito C-618/10. számú ügyben hozott ítélet 43. pontját, illetve a Banif Plus Bank C-472/11. számú ügyben hozott ítélet 23. pontját]. Mindezek szerint az adott kérdések hivatalból megítélésének feltétele, hogy a bíróságok rendelkezésére álljanak az ehhez szükséges jogi és ténybeli elemek, melyek csak akkor fognak a bíróságok rendelkezésére állni, ha azokat a felek (elsősorban a felperes) a bíróság rendelkezésére bocsátják. A keresetlevélnek tartalmaznia kell - továbbiak mellett - az érvényesíteni kívánt jogot, azaz a kereset tárgyát, mégpedig az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak a megjelölése mellett. A felperesnek az érvényesíteni kívánt jogra vonatkozó minden releváns tényről elő kell adnia. Mindenképpen a felperes feladata tehát a tényalap megjelölése, amely a jelen esetben annak a megfogalmazását is jelenti, hogy miért nem fogadható el számára az adott szerződés, vagy szerződéses rendelkezés. Ez adja meg a bíróság eljárásának az alapját, ez jelöli ki a bíróság vizsgálatának kereteit, ez a kereset jogalapja.
- [14] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben nem kérték az árfolyamrész alkalmazása miatti semmisség megállapítását, de nem is kérhették volna, hiszen a felülvizsgálat lényegével és céljával ellentétes lenne, hogy a felek a rendkívüli jogorvoslat során adjanak elő új, a felülvizsgálati eljárást megelőző eljárásokban nem vizsgált semmisségi okot. Ezért a felperesek azt indítványozták, hogy a Kúria észlelje hivatalból a semmisségi okot, ilyen tartalmú kérelmet azonban a polgári eljárásjog nem ismer.
- [15] Nem zárható ki, hogy akár a Kúria is hivatalból észleljen semmisségi okot, hiszen jogszabálysértő ítélet nem tartható hatályban, azonban a Kúria is csak a nyilvánvaló, az eljárás adatai alapján egyértelműen megállapítható semmisséget veheti figyelembe, és ha a Kúria észleli a semmisségi okot, ennek eljárási következménye - a Pp. 275.§ (1) és (2) bekezdésében megfogalmazott tilalmak és korlátok miatt - a jogerős ítélet, vagy mindkét fokú ítélet hatályon kívül helyezése, és új eljárás lefolytatására, új határozat hozatalára utasítás lehet.
- [16] A perbeli esetben a Kúria hivatalból nem észlelt semmisségi okot. Annak indokaira, hogy miért nem észlelte a felperesek által indítványozott semmisségi okot, a Kúria nem térhet ki, hiszen ezzel olyan igényt vonatkozásában fejtene ki indokokat és olyan álláspont mellett kötelezné el magát, amely nem volt az eljárás tárgya.
- [17] Semmisségi ok hivatalból észlelésének hiányában csupán utal a következőkre a Kúria: a felperesek keresetükben az árfolyamrész alkalmazására mint érvénytelenségi okra nem hivatkoztak, az ellenük indult végrehajtás megszüntetésének indokaként nem hozták fel. Ebből adódóan a kérdés

vizsgálatával a bíróságok az eljárás korábbi szakaszaiban nem foglalkozhattak, a felülvizsgálatnak pedig csak olyan jogi álláspont lehet az alapja, ami a megelőző eljárásoknak is tárgya volt.

A felperesek az uniós jog elsőbbségére hivatkozással a nemzeti szabály: a DH 1 törvény 3.§-ában foglaltak figyelmen kívül hagyását indítványozták. Az uniós jog elsőbbsége azt jelenti, hogy ha az uniós jog és a tagállami szabályozás nincs összhangban, akkor a tagállami bíróságnak az uniós joggal ellentétes nemzeti szabályt félre kell tennie és azt nem szabad alkalmaznia. A DH 1 törvény 3.§-ának (1) bekezdése alapján egyértelműen megállapítható nyilvánvaló semmisségi oknak tekinthető a fogyasztói kölcsönszerződésben az árfolyamrés alkalmazása, azonban az uniós jog elsőbbsége ellenére sem lehet eltekinteni a DH 1 törvény alkalmazásától, hiszen ez a tagállami szabályozás nem ellentétes az irányelvvel.

A felperesek által hivatkozott C-118/17. számú ügyben az EUB ítéletében kitért arra, hogy a DH 1, a DH 2 és a DH 3 törvények tisztességtelennek és semmisnek minősítik az említett törvényekben meghatározott kölcsönszerződésekbe illesztett árfolyamrésszel kapcsolatos szerződési feltételeket; e szerződési feltételeket visszamenőleges hatállyal az adott devizának a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott hivatalos árfolyamát alkalmazó szerződési feltételekkel helyettesítik és a kölcsön fennmaradó összegét a jövőre nézve nemzeti fizetőeszközben meghatározott kölcsönné alakítják át. Az irányelv 6. cikk (1) bekezdése megköveteli, hogy a tagállamok rögzítsék: a tisztességtelen szerződési feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra, viszont ha a szerződés a tisztességtelen feltételek kihagyásával is teljesíthető, a szerződés változatlan feltételekkel továbbra is köti a feleket. Jóllehet a magyar jogalkotó úgy orvosolta a hitelintézetek azon gyakorlatához kapcsolódó problémákat, hogy árfolyamrésre vonatkozó szerződési feltételeket tartalmazó kölcsönszerződéseket kötnek, hogy e szerződési feltételeket törvényi úton módosította, miközben a kölcsönszerződéseket érvényben tartotta, az ilyen megközelítés megfelel az uniós törvényhozó által az irányelv és többek között az irányelv 6. cikk (1) bekezdésének keretében követett célkitűzésnek. Ez a cél ugyanis a felek közötti egyensúly helyreállítása (elvileg egy szerződés egésze érvényességének fenntartásával), nem a tisztességtelen feltételeket tartalmazó valamennyi szerződés semmissé nyilvánítása.

Az a körülmény sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felek a felperesek devizában fennálló tartozásának összegét forintra átváltották. A 2012. szeptember 5-ei megállapodásban foglaltaknak megfelelően a felpereseket forint tartozás megfizetése terheli, így azóta az árfolyamkockázatot viselniük nem kell.

A felperesek érvelésével ellentétben a DH 1 törvény 3.§ (1) bekezdése az árfolyamrés alkalmazását már kifejezetten részleges érvénytelenséget eredményező semmis kikötésnek minősítette, a (2) bekezdés értelmében pedig a semmis kikötés helyébe - főszabályként - mind a folyósítás, mind a törlesztés tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama lépett. A DH 1 törvény a hatálybalépése előtt megkötött fogyasztói kölcsönszerződések tartalmát az árfolyamrés tekintetében megváltoztatta, melynek jogalakító hatásaként a felek közti kötelelem a jogszabály erejénél fogva módosult. Mivel a jogalkotó az árfolyamrés kikötése esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket a bírói út mellőzésével jogszabályban rendezte és rendelkezett a semmis kikötés alapján teljesített fizetések elszámolásáról is, az árfolyamrés semmisségére alapítva bíróság előtt peres eljárásban a fogyasztói kölcsönszerződés kötelezettje jogot nem érvényesíthet.

Ugyancsak a felperesek érvelésével ellentétben: nem teljesen azonos megítélésű a kamattal kapcsolatos egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségének kérdése az árfolyamrés kérdésével. A kamat mértékének egyoldalú módosítása esetén nem merül fel a teljes semmisség kérdése: az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötést annak tisztességtelensége esetén figyelmen kívül kell hagyni, azonban a szerződés egyéb rendelkezéseit - köztük a kamat egyoldalú módosítás előtti mértékét - alkalmazni kell.

Megjegyzi a Kúria, hogy a DH 2 törvény 37. és 37/A.§-aiban foglaltak alkalmazása végrehajtási perben fel sem merül, hiszen a végrehajtás megszüntetése maga a célzott jogkövetkezmény.

- [18] Mindezek előrebocsátását követően a Kúria a felülvizsgálati kérelmet vizsgálta és azt alaposnak találta.
- [19] A Pp. 270.§ (2) bekezdésében és a 275.§ (3) és (4) bekezdéseiben foglaltak együttes értelmezéséből következően az eredményes felülvizsgálatot anyagi jogi, vagy eljárásjogi jogszabálysértés egyaránt megalapozhatja; utóbbi azonban csak akkor, ha annak az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása volt.
- [20] Előzetes elbírálást igénylő kérdésként merül fel, hogy a végrehajtási perben eljáró bíróság hivatalból észlelheti-e azt, ha a végrehajtási záradék kibocsátása törvénysértő volt.
Nem kizárt, hogy a végrehajtási perben eljáró bíróság adott esetben észlelje: az okiratot a törvény megsértésével látták el végrehajtási záradékkal. Amikor a végrehajtási pert tárgyaló bíróság a végrehajtás elrendelésével összefüggésben olyan törvénysértő körülményeket tapasztal, melyeket a nemperes eljárás során a végrehajtást elrendelő bíróság (közjegyző) észlelhetett volna (mert a körülmények vizsgálata nem haladja meg a végrehajtási nemperes eljárás kereteit), a végrehajtási perben eljáró bíróság akkor jár el helyesen, ha az észlelt körülménnyről a szükséges intézkedés megtétele végett tájékoztatja a végrehajtást elrendelő bíróságot (közjegyzőt), de nem vonja el az elrendelő jogkörét. Viszont ha a végrehajtási perben eljáró bíróság a végrehajtási záradékolással összefüggésben olyan törvénysértő körülményeket észlel, melyeknek vizsgálata meghaladja a végrehajtási nemperes eljárás kereteit (például bizonyítás lefolytatása szükséges, vagy mint jelen esetben: az egyes okiratok egymáshoz való viszonyát tartalmuk értelmezése alapján kell elbírálni), a végrehajtás megszüntetése iránti per tárgya lehet annak vizsgálata, hogy az okiratot a törvény megsértésével látták-e el végrehajtási záradékkal, hiszen ilyen esetben a végrehajtani kívánt követelés nem jött létre érvényesen.
- [21] A jelen ügyben a másodfokú bíróság vizsgálta a végrehajtási záradékolás körülményeit, azonban tévesen jutott arra a következtetésére, hogy a kölcsönszerződést tartalmazó közjegyzői okiratot illetően nem álltak fenn a végrehajtási záradékolás feltételei.
- [22] Ennek kapcsán hangsúlyozza a Kúria: közjegyzői okirat az ügyleti okirat és a ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány), melyek közül az ügyleti okirat közhitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a jogügylet tartalmát kitöltő jogokat és kötelezettségeket, a ténytanúsító okiratban pedig a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában.
- A Kjt. 112.§-a - összhangban a Vht. 23/C.§ (1) bekezdésével - kimondja, hogy a közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és az ellenszolgáltatásra irányuló (vagy egyoldalú) kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa.
- [23] A jelen esetben a felperesek elleni közvetlen végrehajtás lehetőségét a közokiratba foglalt kölcsönszerződés (és a III. rendű felperes vonatkozásában a zálogtárggyal való kötelezettségvállalás), valamint a jogviszony közokiratba foglalt felmondása teremtette meg. A közokiratba foglalt kölcsönszerződés biztosított alapot a közvetlen végrehajtás elrendelésére, hiszen a K.51.020-0/895/2008/4/O. számú közjegyzői okirat az, amely tartalmazza az I. és a II. rendű felperesek kötelezettségvállalását a kölcsön visszafizetésére és a kölcsön járulékeinak megfizetésére, továbbá tartalmazza a III. rendű felperes helytállásra vonatkozó

kötelezettségvállalását.

Ezen nem változtat az, hogy a peres felek 2012. szeptember 5-én ugyancsak közjegyzői okiratba foglalt megállapodást kötöttek, amely a felperesek egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatát is tartalmazta. A felperesek a 2012. szeptember 5-ei nyilatkozatukban elismerték a kölcsönszerződés és a jelzálogszerződés megkötésének tényét, de ez a megállapodás nem változtatta meg az alperes követelésének jogcímét, jogalapját, nem módosította a felperesek eredeti kötelezettségvállalását a kölcsön visszafizetését illetően, és nem érintette a kölcsön jogviszony felmondásának hatályát és jogkövetkezményeit sem: nem állította helyre az azonnali hatályú felmondással megszűnt jogviszonyt.

- [24] A felmondásról készült 2011. december 15-i közjegyzői okirat szerint az alperes az azonnali hatályú felmondással megszűntette a jogviszonyt, lejárttá tette a fennálló követelésének teljes összegét. A szerződő felek a felmondást követően írták alá a 2012. szeptember 5-én megállapodást, amelyben a felmondással esedékessé vált tartozás összegéről rendelkeztek: forintra váltották át a felmondással egy összegben esedékessé vált alperesi követelés teljes összegét, és az alperes az átváltott követelés 25%-át engedte el. Ezzel megváltozott - csökkent - a felperesi tartozás összege, amelynek behajtása érdekében az alperes a végrehajtás elrendelését kérhette, azonban a felek között nem keletkezett új kölcsön-jogviszony, és a felmondással már megszűnt jogviszony sem állt helyre. A részletfizetési kedvezmény is a felmondással esedékessé vált tartozás teljes összegére vonatkozott. (Megjegyzi a Kúria, hogy a részletfizetési kedvezmény a megállapodás VI.3. pontja értelmében automatikusan, tehát külön okiratba foglalt felmondás nélkül szűnt meg, amikor a felperesek beszüntették a részletek fizetését.)
- [25] Mindezek szerint a 2008. szeptember 10-ei közokirat tartalmazza a felperesek kötelezettségvállalását, a 2011. december 15-ei közokirat a felmondás tényét, míg a 2012. szeptember 5-i megállapodás a lejárt és egy összegben esedékessé vált tartozás összegére és megfizetésének feltételeire vonatkozott, kedvezményeket biztosított, anélkül azonban, hogy a 2008. szeptember 10-ei kölcsönszerződéshez képest „új” kötelezettségvállalást jelentett volna.
- [26] A felperesek másodlagos felülvizsgálati ellenkérelmében előadottaktól eltérően a másodfokú bíróság teljes körűen elbírált a felperesek fellebbezését: a jogerős ítélet 5. oldalának 5. bekezdésében kifejtette, hogy egyetért az elsőfokú bíróság keresetre vonatkozó döntésével és annak érveivel, és hangsúlyozta, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen létrejött, emiatt a végrehajtások megszüntetése nem indokolt. A másodfokú bíróság mindezeket követően fejtette ki ítéletének indokolásában, hogy nem a keresetben előadottak, hanem az általa hivatalból észlelt jogszabálysértő záradékolás miatt szüntette meg a végrehajtásokat. Mivel a jogerős ítélet tartalmazza az elsőfokú bíróság megfellebbezett ítéleti döntésére vonatkozó indokokat is, nem vált szükségessé a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása.
- [27] A kifejtettekre tekintettel a Kúria a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét - a rendelkező rész pontosításával, melynek során figyelemmel volt a Pp. 25.§ (3) bekezdésében és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 38.§ (2) bekezdésében foglaltakra - helybenhagyta.

Záró rész

- [28] Az alperes felülvizsgálati kérelme eredményre vezetett, ezért a Kúria a Pp. 270.§ (1) bekezdésének megfelelően alkalmazott Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a pereszes felpereseket az alperes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére, amely költség magába foglalja az alperes képviselőjét ellátó jogi képviselő mindkét fokú ügyvédi munkadíjának összegét (általános

forgalmi adóval növelten) és az alperes által megfizetett felülvizsgálati eljárási illeték összegét.

- [29] Az illetékfeljegyzési jog kedvezményében részesített I. rendű felperes - a lakóhelye szerint illetékes állami adóhatóság felhívására - köteles a feljegyzett fellebbezési illeték megfizetésére az Itv. 59.§ (1) bekezdése, 74.§ (3) bekezdése szerint irányadó, a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13.§ (2) bekezdése alapján. A II. rendű és a III. rendű felperes teljes személyes költségmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési illetéket a Kmr. 13.§ (1) bekezdésében foglaltak szerint a 14.§-ban foglaltak alapján az állam viseli.
- [30] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2019. május 29.

. Harter Mária s.k. a tanács elnöke, dr. Mocsár Attila Zsolt s.k. előadó bíró, dr. Szabolcsi-Varga Krisztina s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

BB

bírószági ügyintéző